

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 451/2023-35

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa **Areko Group, k.s.**, Vrátna 28, Košice-Staré Mesto, zastúpeného Vašiv & Partners s.r.o., Murgašova 3, Košice, proti uzneseniu Okresného súdu Bratislava I č. k. 31K/8/2021-781 z 15. marca 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenu ústavnému súdu 22. mája 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na podnikanie a uskutočňovanie inej zárobkovej činnosti podľa čl. 35 ústavy označeným uznesením okresného súdu o odvolaní sťažovateľa z funkcie správcu konkurznej podstaty. Zároveň navrhuje, aby ústavný súd napadnuté uznesenie okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

2. S účinnosťou od 1. júna 2023 vstúpili do platnosti viaceré zmeny v organizácii všeobecných súdov, ich príslušnosti a obvodov (tzv. nová súdna mapa). Podľa § 18n ods. 2 zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov prešiel od 1. júna 2023 výkon súdnictva v obchodnoprávných veciach a agendy konkurzu, reštrukturalizácie, oddĺženia a obchodného registra z Okresného súdu Bratislava I na Mestský súd Bratislava III. Konanie vo veci sťažovateľa je na tomto súde ďalej vedené pod sp. zn. B1-31K/8/2021.

3. Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 451/2023-13 z 11. októbra 2023 podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov

v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie v celom rozsahu.

4. Podľa čl. XI bod 1 Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2024 do 31. decembra 2024 veci patriace do pôsobnosti senátov ústavného súdu, ktoré boli pridelené sudcom spravodajcom pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto rozvrhu práce, prerokujú senáty v pôvodnom zložení. Na základe toho rozhodol o prijatej ústavnej sťažnosti senát uvedený v záhlaví tohto nálezu.

5. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že uznesením okresného súdu zo 14. októbra 2022 bol na návrh veriteľov vyhlásený konkurz na majetok dlžníka Distrib Capital, s.r.o. (ďalej len „dlžník“). Rovnakým uznesením bol do funkcie správcu konkurznej podstaty dlžníka ustanovený sťažovateľ z dôvodu splnenia podmienok podľa § 20a písm. c) bodu 3 zákona č. 8/2005 Z. z. o správcoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o správcoch“), t. j. ako správca z oddielu špeciálnych správcov.

6. Na prvej schôdzi veriteľov dlžníka bol 16. februára 2023 prerokovaný návrh na výmenu správcu podľa § 36 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o konkurze a reštrukturalizácii“ alebo aj „ZKR“). Schôdza veriteľov na základe hlasovania rozhodla o výmene správcu a za nového správcu konkurznej podstaty dlžníka zvolila FRDS advisory, k.s., Skalná 9, Bratislava (ďalej len „nový správca“). Sťažovateľ vyhotovil zápisnicu z prvej schôdze veriteľov, ktorej odpis so svojím stanoviskom doručil okresnému súdu. Obsahom stanoviska sťažovateľa bolo upovedomenie okresného súdu o možnosti existencie zákonnej prekážky, ktorá bráni, aby bol nový správca ustanovený do funkcie konkurzného správcu dlžníka. Existenciu zákonnej prekážky sťažovateľ videl v tom, že nový správca nebol zapísaný v oddiele špeciálnych správcov v zozname správcov vedeného Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“).

7. Okresný súd následne napadnutým uznesením odvolal sťažovateľa z funkcie správcu a do funkcie správcu konkurznej podstaty dlžníka ustanovil nového správcu. V odôvodnení napadnutého uznesenia okresný súd uviedol, že podľa dôvodovej správy bola novela zákona o správcoch, ktorou sa zavádza nové delenie správcov, prijatá z dôvodu, aby náročné veľké konkurzné a reštrukturalizačné konania riešili správcovia, ktorí majú dostatočné odborné a praktické skúsenosti, a to pravdepodobne od ustanovenia správcu do funkcie až do ukončenia konkurzu alebo reštrukturalizačného konania. Problémom sa však javí formulácia § 20a zákona o správcoch, ktorá i napriek sledovanému účelu povinnosť ustanoviť do konania pri splnení zákonom ustanovených podmienok špeciálneho správcu explicitne viaže len na súd, ktorý v súvislosti s vyhlásením konkurzu alebo povolením reštrukturalizácie ustanovuje správcu do konania ako prvý na základe náhodného výberu pomocou technických a programových prostriedkov. V prípade výmeny správcu podľa § 36 zákona o konkurze a reštrukturalizácii veriteľský orgán túto povinnosť nemá, pretože zákon o správcoch ani zákon o konkurze a reštrukturalizácii nedisponuje ustanoveniami, ktoré by stanovovali veriteľskému orgánu povinnosť rovnakého postupu pri výbere správcu v prípadoch podľa § 20a písm. c) zákona o správcoch. Podľa názoru okresného súdu k opačnému výkladu nie je možné dospieť, a to ani pri extenzívnom výklade § 20a zákona o správcoch, pretože exaktné znenie uvedeného zákonného ustanovenia takýto výklad nepripúšťa.

II.

Argumentácia sťažovateľa

8. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa, že okresný súd pri rozhodovaní o zmene správcu ústavne nekonformným spôsobom vyložil a aplikoval ustanovenie § 36 ods. 4 zákona o konkurze a reštrukturalizácii v spojení s § 20a zákona o správcoch. Sťažovateľ vidí pochybenie v tom, že okresný súd sa odklonil od účelu zákona č. 111/2022 Z. z. o riešení hroziaceho úpadku a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o riešení hroziaceho úpadku“), ktorým bol novelizovaný zákon o správcoch, v ktorom bol zavedený nový systém delenia zoznamu konkurzných správcov, ktorého súčasťou sú aj špeciálni správcovia.

9. Sťažovateľ poukázal na dôvodovú správu k zákonu o riešení hroziaceho úpadku, v zmysle ktorej bola potreba zmeny právnej úpravy vyvolaná zvýšením nárokov na odbornosť správcov, ktorí môžu byť ustanovení do funkcie v obzvlášť náročných prípadoch. Práve dôvodom na zmenu zákona bolo podľa sťažovateľa zveriť celý proces vedenia náročných konkurzných konaní do rúk špeciálnych správcov, preto nie je možná výmena špeciálneho správcu na schôdzi veriteľov za správcu nezapísaného v zozname špeciálnych správcov. Ustanovenie špeciálneho správcu do konania a jeho výmena na schôdzi veriteľov by preto v konečnom dôsledku popierala samotný účel vytvorenia špeciálnych správcov. Sťažovateľ tiež poukázal na to, že zákonom o riešení hroziaceho úpadku bola do právneho poriadku Slovenskej republiky transponovaná smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1023 z 20. júna 2019 o rámcoch preventívnej reštrukturalizácie, o oddĺžení a diskvalifikácii a o opatreniach na zvýšenie účinnosti reštrukturalizačných, konkurzných a oddľžovacích konaní a o zmene smernice (EÚ) 2017/1132 (smernica o reštrukturalizácii a insolvencii), ktorou boli deklarované ciele zefektívnenia a skrátenia dĺžky insolvenčných konaní.

10. Sťažovateľ je presvedčený, že výklad podaný okresným súdom je prejavom ústavne neakceptovateľného formalizmu a napadnuté uznesenie považuje za arbitrárne. Týmto uznesením boli porušené označené práva sťažovateľa vrátane práva na podnikanie a uskutočňovanie inej zárobkovej činnosti podľa čl. 35 ústavy, pretože za výkon funkcie správcu po konaní prvej schôdze veriteľov prináleží „*správcovi odmena určená ako percento z výťažku*“.

III.

Vyjadrenie mestského súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľa

11. V podaní doručenom ústavnému súdu 31. októbra 2023 predsedníčka mestského súdu k prijatej ústavnej sťažnosti uviedla, že v danej veci k výmene správcu konkurznej podstaty dlžníka došlo z vôle schôdze veriteľov, ktorá v rámci prvej schôdze veriteľov využila svoje zákonné oprávnenie na rozhodnutie o výmene správcu podľa § 36 ZKR. Konkurzný súd do uvedeného práva schôdze veriteľov nie je oprávnený v rámci výkonu dohľadu žiadnym spôsobom zasiahnuť a po prijatí rozhodnutia je v zmysle § 36 ods. 3 ZKR povinný bezodkladne rozhodnúť o odvolaní doterajšieho správcu a ustanovení správcu zvoleného schôdzou veriteľov. Podľa predsedníčky mestského súdu bol postup súdu zákonný. Žiadne ustanovenie platného zákona neustanovuje konkurzným veriteľom povinnosť pri realizácii návrhu na nového správcu navrhnuť len správcu, ktorý je zapísaný v oddiele špeciálnych správcov v rámci zoznamu správcov vedeného ministerstvom. Mestský súd poukázal aj na skutočnosť, že podľa znenia návrhu novely ZKR (parlamentná tlač 1428) malo dôjsť k doplneniu § 36 ZKR o ustanovenie, na základe ktorého by sa povinnosť výberu zo zoznamu

špeciálnych správcoch za predpokladu splnenia podmienok podľa § 20a zákona o správcoch mala vzťahovať aj na schôdzu veriteľov pri výmene správcu. Národná rada Slovenskej republiky však takúto novelu ZKR neschválila, keďže doplnenie ZKR v tomto smere považovala za neprípustný zásah do vôle konkurzných veriteľov pri rozhodovaní o výmene správcu.

12. Ústavný súd v súlade s § 126 zákona o ústavnom súde o prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie upovedomil aj zúčastnenú osobu, ktorou v tomto prípade bol nový správca. Zúčastnená osoba vo svojom stanovisku doručenom ústavnému súdu 31. októbra 2023 v podstatnom uviedla, že sťažovateľ nie je aktívne vecne legitimovaný na podanie ústavnej sťažnosti. Uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. B1-31K/8/2021 z 28. júla 2023 bolo zrušené uznesenie okresného súdu č. k. 31K/8/2021-472 zo 14. októbra 2022, teda došlo k zrušeniu vyhláseného konkurzu na majetok dlžníka a zániku funkcie správcu v konkurznom konaní. Zrušením vyhláseného konkurzu na majetok dlžníka došlo k zániku účinkov napadnutého uznesenia o výmene správcoch a nárok na odmenu za výkon funkcie po konaní prvej schôdze veriteľov neprináleží nikomu. Objektívne teda nemohlo ani dôjsť k zásahu do práva sťažovateľa na súdnu ochranu či jeho práva na podnikanie. Poukázala tiež na to, že do zoznamu špeciálnych správcoch bol zapísaný Ing. Mgr. Jaroslav Dolný, ktorý bol komplementárom sťažovateľa do 19. decembra 2022, teda ku dňu vydania napadnutého uznesenia už sťažovateľ nebol špeciálnym správcom, a jeho argumentácia v ústavnej sťažnosti je preto právne neudržateľná. Zúčastnená osoba je toho názoru, že napadnuté uznesenie okresného súdu je ústavne konformné a právne udržateľné. Okresný súd správne uviedol, že § 20a písm. c) zákona o správcoch je aplikovateľný iba na konkurzný súd v prípade prvého ustanovenia správcu do funkcie po vyhlásení konkurzu, resp. po povolení reštrukturalizácie. Zákonodarcu v § 36 ZKR explicitne stanovil pravidlá pre hlasovanie schôdze veriteľov o výmene správcu, pričom veriteľov nelimitoval pri rozhodovaní o výmene správcu tým, aby si v rámci rozhodovania o výmene správcu mohli zvoliť iba správcu zo zoznamu špeciálnych správcoch v prípade, ak dlžník v insolvenčnom konaní spĺňa podmienky na to, aby bol do funkcie ustanovený špeciálny správca. Právo veriteľov zvoliť si svojho správcu v insolvenčnom konaní je jedným zo základných práv veriteľov, keďže úpadok spoločnosti je moment, keď dochádza k fundamentálnej zmene „vo vlastníctve“ spoločnosti. Do času úpadku sú nositeľmi rozhodovacích práv spoločníci, okamihom porušeniu záväzkov spoločnosti a vyhlásenia konkurzu spoločníci túto právomoc strácajú v prospech veriteľov. Veritelia preto musia byť vnímaní ako vlastníci insolventnej spoločnosti a insolvenčný správca ako nimi najatý manažér. Toto právo veritelia vykonávajú priamo hlasovaním a prostredníctvom zastúpenia vo veriteľskom výbore. Záujem veriteľov smeruje k maximalizácii výšky ich uspokojenia, ktoré je možné dosiahnuť práve speňaním majetku úpadcu prostredníctvom správcu. Preto je v najlepšom záujme zvoliť si svojho správcu, ktorý bude tento insolvenčný proces smerujúci ku konečnému uspokojeniu pohľadávok veriteľov viesť. Vzhľadom na uvedené vyjadrila zúčastnená osoba presvedčenie, že nie je možné dospieť k záverom prezentovaným sťažovateľom, keďže práve ním prezentované závery sú právne neudržateľné. Naopak, v prípade, ak by nebol konkurzným súdom ustanovený do funkcie správcu na základe jeho zvolenia na schôdzi veriteľov veriteľmi, bol by to práve on, kto by sa mohol domáhať porušenia označených práv.

13. K stanovisku mestského súdu a zúčastnenej osoby sa na výzvu ústavného súdu vyjadril sťažovateľ podaním doručeným ústavnému súdu 20. novembra 2023. Vo vzťahu k vyjadreniu odporcu sťažovateľ uviedol, že mestský súd vo svojom vyjadrení neuviedol žiadne také skutočnosti,

ku ktorým sťažovateľ dosiaľ nezaujal stanovisko, a preto nepovažuje za potrebné na uvedené vyjadrenie reagovať. Vo vzťahu k vyjadreniu zúčastnenej osoby sťažovateľ uviedol, že funkcia správcu z dôvodu zrušujúceho uznesenia krajského súdu zanikla až 18. októbra 2023, teda 7 mesiacov od ustanovenia nového správcu. K porušeniu označených práv sťažovateľa došlo okamihom vydania napadnutého uznesenia okresného súdu, ktoré nebolo doteraz zrušené. Sťažovateľ nepopiera, že Ing. Mgr. Jaroslavovi Dolnému ku dňu 19. decembra 2022 zanikla funkcia komplementára, avšak skutočnosť, či je sťažovateľ toho času zapísaný v zozname špeciálnych správcov, nie je v okolnostiach tohto prípadu relevantná. Nesúhlasí s názorom zúčastnenej osoby k ustanoveniam § 36 ZKR a § 20a zákona o správcoch a trvá na svojej argumentácii o arbitrárnosti napadnutého uznesenia okresného súdu.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

14. Podstatou ústavnej sťažnosti je námietka porušenia práv sťažovateľa na súdnu ochranu, spravodlivé súdne konanie a na podnikanie a uskutočňovanie inej zárobkovej činnosti napadnutým uznesením okresného súdu, s ktorým sťažovateľ nesúhlasí a považuje ho za arbitrárny, odôvodnený v rozpore s účelom zákona o riešení hroziaceho úpadku.

15. Ústavný súd v prvom rade zdôrazňuje, že ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (II. ÚS 1/95, I. ÚS 311/05, IV. ÚS 490/2020, I. ÚS 116/2021, III. ÚS 117/2022). Jeho primárnou úlohou v konaní podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nie je výklad jednoduchých zákonov. Na to sú v ústavnom systéme Slovenskej republiky povolané všeobecné súdy. V zmysle svojej judikatúry aj keby ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecnými súdmi, ktoré sú „pánmi zákonov“, mohol by nahradiť napadnutý právny názor všeobecného súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, resp. ústavne nekonformný. Skutkové a právne závery všeobecného súdu teda môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, IV. ÚS 43/04, III. ÚS 355/2016). Preto sa ústavný súd aj pri posudzovaní sťažnosti sťažovateľa sústredil na skúmanie, či výklad a následná aplikácia relevantných procesných noriem konkurzného práva škodlivo atakovali ústavou a dohovorom garantované a sťažovateľom označené práva.

16. V konaní podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd prioritne nechráni objektívne nazeranú ústavnosť alebo zákonnosť, teda formálny súlad konkrétneho verejno-mocenského zásahu s ústavou či zákonom. Pri individuálnej ochrane ústavnosti je rozhodujúcou požiadavkou ochrana základných práv a slobôd i ďalších práv uvedených v čl. 127 ods. 1 ústavy. Mnohokrát môže ústavný súd v rámci konania dospieť k názoru o nezákonnosti rozhodnutia, opatrenia či iného zásahu orgánu verejnej moci, no pokiaľ takáto nezákonnosť nepôsobí škodlivo na základné práva a slobody sťažujúceho sa subjektu, niet dôvodu sťažnosti vyhovieť (III. ÚS 355/2016).

17. Článok 46 ods. 1 ústavy je vyjadrením základného práva domáhať sa súdnej ochrany. Súčasťou obsahu tohto základného práva je aj právo strany konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné

otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu.

18. Zákomom o riešení hroziaceho úpadku došlo s účinnosťou od 17. júla 2022 k novelizácii zákona o správcoch. Ustanovením § 20 ods. 2 zákona bolo zavedené nové delenie oddielov, a to na správcoch pre fyzické osoby, správcoch pre právnické osoby a špeciálnych správcoch. Z dôvodovej správy k tomuto zákonu vyplýva, že potreba zmeny právnej úpravy a zavedenia nového systému delenia zoznamu správcoch bola vyvolaná potrebami aplikačnej praxe, keď v prípade tzv. veľkých konkurzných konaní (konaní s veľkým počtom veriteľov, s veľkým počtom zamestnancov či s veľkým objemom majetku), reštrukturalizačných konaní alebo konkurzných konaní zvláštnych subjektov (napr. finančných inštitúcií) bolo mnohokrát ťažké (prostredníctvom náhodného výberu) vygenerovať správcu, ktorý by svojimi odbornými znalosťami, skúsenosťami a praxou bol schopný (a ochotný) vykonať konkurz takýchto neštandardných subjektov. Ďalej podľa dôvodovej správy ustanovovanie správcu do konaní na základe náhodného výberu ostane v podstate nezmenené, avšak upraví sa náhodný výber správcoch v prípade konaní proti tzv. špeciálnym alebo osobitným subjektom, ktoré zákon definuje. Za špeciálne subjekty možno označiť dlžníkov, ktorí si svojím osobitným predmetom činnosti (finančné inštitúcie), svojou veľkosťou (posudzovanou výškou obratu alebo výškou majetku) alebo spôsobom riešenia úpadku (reštrukturalizáciou alebo preventívnou reštrukturalizáciou) vyžadujú špeciálnu „správu“, teda zaobchádzanie, na ktoré sú potrebné špeciálne odborné znalosti a prax, pričom tieto predpoklady musia spĺňať práve správcovia zapísaní do oddielu špeciálnych správcoch. Špeciálny správca bude musieť spĺňať prísnejšie podmienky vzdelania. Nová právna úprava v zákone o správcoch rieši aj zvýšené požiadavky na odbornosť a nezávislosť špeciálnych správcoch tým, že zavádza špeciálnu správcovskú skúšku.

19. Zmyslom novej právnej úpravy bolo v prípade špeciálnych subjektov ustanoviť náhodným výberom správcu, ktorý je zapísaný v oddiele špeciálnych správcoch. Nemožno poprieť, tak ako to tvrdí mestský súd, že zvolená zákonná formulácia je problematická, resp. neúplná. Zákomom o riešení hroziaceho úpadku nebolo totiž zmenené aj ustanovenie § 36 zákon o konkurze a reštrukturalizácii, v zmysle ktorého do pôsobnosti schôdze veriteľov patrí rozhodovanie o výmene správcu, o ktorej možnosti sa rozhoduje vždy na prvej schôdzi veriteľov. Ďalšia schôdza veriteľov môže rozhodnúť o výmene správcu len z dôvodov taxatívne upravených 36 ods. 1 písm. a) až c).

20. Ústavný súd konštatuje, že zákonodarca v § 36 zákona o konkurze a reštrukturalizácii stanovil v prípade výmeny správcu právo veriteľov navrhnúť do funkcie správcu osobu zo zoznamu správcoch. Nestanovil však pre veriteľov povinnosť navrhnúť správcu z konkrétneho oddielu zoznamu správcoch, ako tak učinil v prípade súdu. Táto povinnosť na strane veriteľov nevyplýva ani zo zákona o riešení hroziaceho úpadku, ako aj zo smernice, na ktorú sa sťažovateľ odvoláva vo svojej ústavnej sťažnosti. Predmetná smernica zakotvuje len základný rámec, ktorý musia pri jej prevzatí jednotlivé krajiny rešpektovať, ale samotná úprava, prostredníctvom ktorej sa má naplniť účel smernice, je ponechaná na právnu úpravu toho-ktorého štátu. Tým, že zákonodarca nestanovil rovnaké povinnosti pre súd, ako aj veriteľov, je potrebné pri výklade právnych predpisov rešpektovať ich znenie. S touto nekonzistenciou sa tak musia vysporiadať všeobecné súdy pri zachovaní práv správcoch na súdnu ochranu.

21. Spornou otázkou tak je, či v prípade, ak bolo skutočne úmyslom zákonodarcu ustanoviť pre špeciálny subjekt náhodným výberom správcu, ktorý je zapísaný v oddiele špeciálnych správcov, je v prípade navrhovanej výmeny správcu na prvej schôdzi veriteľov potrebné zohľadniť požiadavku, aby to bol správca zapísaný v oddiele špeciálnych správcov aj za predpokladu, že schôdza veriteľov navrhla iného ako správcu zapísaného v oddiele špeciálnych správcov. V posudzovanej veci je osobitou aj skutočnosť, že v čase rozhodovania okresného súdu o návrhu na výmenu správcu ako sťažovateľ, tak ani nový správca neboli (a stále nie sú, pozn.) zapísaní v oddiele špeciálnych správcov, iba v oddiele správcov pre právnické osoby. V tomto smere možno prisvedčiť tvrdeniu zúčastnenej osoby, že ku dňu vydania napadnutého uznesenia už sťažovateľ nebol špeciálnym správcom. Z verejne prístupných zdrojov je zrejmé, že Ing. Mgr. Jaroslav Dolný bol komplementárom sťažovateľa do 19. decembra 2022 a aj v súčasnosti má pozastavený výkon špeciálneho správcu.

22. Za daných okolností ústavný súd konštatuje, že napadnuté uznesenie okresného súdu nepredstavuje taký zásah do účelu zamýšľaného právnou úpravou v zákone o riešení hroziaceho úpadku, ktorý si vyžaduje jeho ingerenciu. Rovnako námietky sťažovateľa v posudzovanej veci nevedú k záveru o protiústavnosti napadnutého uznesenia ani k záveru o pochybení takej ústavnoprávnej intenzity zo strany okresného súdu, na základe ktorých by v okolnostiach danej veci bolo možné vysloviť porušenie označených práv sťažovateľa.

23. Z dôvodovej správy k návrhu novely zákona o konkurze a reštrukturalizácii (parlamentná tlač 1428) vyplýva, tak ako to uviedol mestský súd vo svojom vyjadrení, že zákonodarca mal v úmysle odstrániť už uvedený rozpor. Navrhovanou zmenou § 36 ods. 4 ZKR sa malo docieľiť, aby v prípade špeciálnych subjektov sa povinnosť výberu zo zoznamu špeciálnych správcov mala vzťahovať aj na schôdzu veriteľov pri výmene správcu. Je len na škodu veci, že Národná rada Slovenskej republiky napokon nepokračovala v rokovaní o tomto vládnom návrhu zákona.

24. Vzhľadom na už uvedené možno konštatovať, že výklad § 36 zákona o konkurze a reštrukturalizácii a § 20a zákona o správcoch použitý konajúcim okresným súdom nie je arbitrárny a nie je ani výsledkom formalistickej aplikácie príslušných ustanovení. Odôvodnenie napadnutého uznesenia je konzistentné a logické a jeho závery dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia vo veci sťažovateľa. Ústavný súd v okolnostiach danej veci nezistil skutočnosti, ktoré by zakladali ústavnú neudržateľnosť napadnutého uznesenia. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s názorom okresného súdu nestotožňuje, sama osebe nepostačuje na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia (II. ÚS 4/94, I. ÚS 204/2010).

25. Vzhľadom na uvedené dospel ústavný súd k záveru, že napadnutým uznesením okresného súdu nedošlo vo svetle námietok sťažovateľa k porušeniu základných práv sťažovateľa podľa čl. 35 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd preto rozhodol tak, že ústavnej sťažnosti sťažovateľa nevyhovel.

26. Zároveň ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že konkurz na majetok dlžníka bol zrušený a zároveň došlo k zániku funkcie správcu v konkurznom konaní (bod 12; pozri tiež § 103 ods. 1 ZKR). Ústavný súd je tak nútený nevyhovieť sťažnosti aj z tohto dôvodu, pretože sa stratila väzba medzi namietaným porušením práv a reálnou právnou pozíciou sťažovateľa v konkurznom konaní. Možno tu odkázať na uznesenie ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 242/08: Eventuálne vyhovie

návrhu by v súčasnosti nemalo vo vzťahu k namietanému konaniu žiadnu relevanciu. Vzniknutá situácia je v teórii a praxi ústavného súdnictva označovaná výrazom „mootness“ (pozri Barron, J., Dienes, C.: Constitutional Law. 4. vyd., St. Paul 1995, s. 83 – 85) alebo ako nedostatok podmienky bezprostredného a trvajúceho zásahu (unmittelbare und gegenwärtige Betroffenheit) v praxi Spolkového ústavného súdu (napr. K. Schleich: Das Bundesverfassungsgericht. 3. vyd., München 1994, s. 142150), t. j. stav, keď už spor skončil alebo bol vyriešený inak, a so zreteľom na princíp minimalizácie zásahov do právoplatne skončených konaní a hospodárnosť konania už nemá ďalší zmysel v konaní v danej veci pokračovať. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k názoru, že za danej situácie sa námietka porušenia základného práva sťažovateľa posunula do výlučne akademickej roviny a v takýchto prípadoch sa teória i prax ústavných súdov vyhranene prikláňa k odmietnutiu v takejto veci rozhodovať (pozri napr. uznesenie Ústavného súdu Českej republiky z 8. septembra 1999, sp. zn. IV. ÚS 122/99, publikované v Sbírece nálezů a usnesení Ústavního soudu, zväzok č. 15, uznesenie č. 56, str. 315 a nasl.), pretože tu chýba možnosť bezprostredného a trvajúceho zásahu, ktorý by mohol mať vplyv na pozíciu sťažovateľa. Ak je sťažovateľom namietaný zásah do jeho ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv alebo slobôd, potom musí byť tento zásah výrokom meritorneho rozhodnutia ústavného súdu odstrániteľný, avšak v danej veci táto podmienka splnená nie je, pretože stav, ktorý viedol k podaniu sťažnosti, zrušením konkurzu pominul. Ústavný súd už nemôže zrušiť napadnuté uznesenie a ani vec vrátiť konkurznému súdu na ďalšie konanie. Aj napriek tomu, že sťažnosť podľa čl. 127 ústavy plní okrem funkcie subjektívnej ochrany základných práv a slobôd do značnej miery i funkciu objektívnu, ani táto skutočnosť nemôže znamenať, že by sťažnosť fyzickej osoby alebo právnickej osoby mohla v zmysle uvedeného opodstatnene smerovať proti neaktuálnym a už netrvajúcim zásahom orgánu verejnej moci do jej základných práv alebo slobôd.

27. Keďže ústavný súd nevyhovел ústavnej sťažnosti v časti namietaného porušenia sťažovateľom označených práv, nevyhovел ani návrhu sťažovateľa na zrušenie napadnutého uznesenia a na náhradu trov konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. septembra 2024

Peter Molnár
predseda senátu